RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 605108

Onderwerp: Handreiking 'Betrek de buurt bij uw bouwplan'

Voorstel

1. De handreiking 'Betrek de buurt bij uw bouwplan' vast te stellen.

Inleiding

Als onderdeel van de invoering van de Omgevingswet heeft uw raad op 15 maart 2021 het plan van aanpak omgevingsplan Arnhem vastgesteld[1]. Eén van de acties die voortvloeien uit dit plan van aanpak is het opstellen van een handreiking voor participatie bij bouwplannen. Reden hiervoor is dat met de komst van de Omgevingswet in 2022 participatie straks bij vergunningverlening en bij wijziging van het omgevingsplan uitgangspunt is. Concreet betekent dit dat initiatiefnemers bij het aanvragen van een vergunning of planwijziging moeten aangeven of burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding van de aanvraag zijn betrokken.

De wettelijke aanleiding is niet de enige reden om een handreiking op te stellen. Als gemeente werken we voor onze inwoners en burgerparticipatie speelt daarin een belangrijke rol. Als gevolg van de motie 'Aan de slag met burgerparticipatie' uit 2018 en de motie 'Inzicht in het betrekken van omwonenden' uit 2019 is overleg met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners bij het maken van beleid en het uitvoeren van projecten steeds vanzelfsprekender. Ook in het addendum op het coalitieakkoord van maart 2021[2] is het belang van burgerparticipatie nog eens extra onderstreept door het maken van aanvullende afspraken en het vrijmaken van extra middelen.

De handreiking die nu voor uw raad ter vaststelling voorligt, is een concrete uitwerking van onze gemeentelijke ambities op het gebied van burgerparticipatie. De handreiking helpt initiatiefnemers met een bouwplan op weg om een zorgvuldig participatieproces te organiseren.

[1] Zie 4.2 in iBabs Online
[2] Addendum coalitieakkoord Arnhem 2018-2022 | maart 2021 |GroenLinks, VVD, PvdA en Arnhem Centraal

Gemeente Arnhem

Beoogd effect

Mensen met (bouw)plannen helpen om in de voorbereiding op een omgevingsvergunning of omgevingsplanwijziging zo veel mogelijk kennis, ervaringen, perspectieven, belangen en creativiteit van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners te betrekken. Met als doel om tot betere plannen te komen, zorgvuldigere besluiten te kunnen nemen en het draagvlak onder inwoners en alle andere betrokkenen te vergroten.

Argumenten

1.1 *Deze handreiking geeft duidelijkheid aan initiatiefnemers en betrokkenen.*
Als er plannen worden gemaakt voor een ruimtelijke ontwikkeling, of die nu groot of klein is, vinden de mensen die daar iets van gaan merken het prettig als de initiatiefnemer hen zelf informeert over het plan en hen vraagt hoe het voor hen is. In de handreiking staat een heldere en praktische lijn die initiatiefnemers op weg helpt bij het betrekken van de buurt bij een bouwplan.

1.2 *Deze handreiking past bij de visie van de gemeente Arnhem over participatie.*
In Arnhem werken we sinds dit jaar met de Arnhemse beslisboom voor participatie en we werken verder aan een gemeentebrede visie op participatie. Bij het ontwikkelen van deze handreiking is dit gedachtengoed uitgangspunt geweest. Dit betekent dat de handreiking initiatiefnemers uitdaagt om betrokkenen uit te nodigen een actieve bijdrage te leveren aan een ontwikkeling en bij plannen met een grotere impact verder te gaan dan louter informeren.

1.3 *Deze handreiking draagt bij aan betere plannen en zorgvuldigere besluiten.*
Door belangen, kansen en zorgen in beeld te brengen en gebruik te maken van ideeën en kennis van betrokkenen, kunnen plannen worden verbeterd en kan er meer draagvlak ontstaan. We verwachten dat goed overleg voorafgaande aan de vergunningsprocedure formele bezwaren kan voorkomen. Door belangen helder in beeld te hebben en te laten zien welke afwegingen worden gemaakt stellen we raad en college in staat om besluiten zorgvuldiger te nemen. Participatie is op die manier een volwaardig onderdeel van de totale belangenafweging rondom een ruimtelijke ontwikkeling.

Kanttekeningen en risico's

1.1 *Een goed participatieproces is geen garantie voor draagvlak.*
Zoals aangegeven kán een goed participatieproces leiden tot draagvlak. Andersom is het niet automatisch zo dat “geen draagvlak” betekent dat het participatieproces onzorgvuldig is geweest. Draagvlak in de buurt is dan ook geen graadmeter bij de beoordeling of een initiatiefnemer voldoende aan participatie heeft gedaan. Wel beoordelen we als gemeente wie er zijn betrokken, wat de participanten hebben ingebracht en wat er met die inbreng gedaan is. Deze vragen staan ook centraal in de handreiking en we verwachten dat de antwoorden op die vragen ons een goed beeld kunnen geven over de kwaliteit van het participatieproces.

1.2 *Wat is de rol van de handreiking bij bouwplannen waar geen vergunning voor nodig is?*
De handreiking richt zich in principe op (bouw)plannen waar een vergunning of planwijziging voor nodig is. Omdat we het belangrijk vinden dat omwonenden ook bij kleine ontwikkelingen zoals een dakkapel, uitbouw of een warmtepomp geïnformeerd worden, besteedt de handreiking ook aandacht aan deze categorie. Daarnaast gaat de handreiking in op de bouwfase na vergunningverlening door te verwijzen naar de Arnhemse regels voor communicatie bij bouw- en sloopprojecten zoals die te vinden zijn op de gemeentelijke webpagina Bouwen (omgevingsvergunning) - Gemeente Arnhem.

1.3 *Participatie heeft bij vergunningverlening in principe een vrijwillig karakter.*
De wetgever vindt participatie belangrijk, maar stelt dit bij vergunningverlening[3] niet bij voorbaat verplicht. De Omgevingswet biedt de gemeenteraad straks echter wel de mogelijkheid om dit te doen voor de grotere ontwikkelingen die niet passen in het omgevingsplan. We stellen voor om bij inwerkingtreding van de wet direct gebruik te maken van die mogelijkheid. Hiervoor komt voor de inwerkingtreding van de Omgevinsgwet een apart voorstel uw kant op. Hiermee laten we de stad zien dat we participatie belangrijk vinden. Daarnaast zijn we ervan verzekerd dat voorafgaande aan grotere ontwikkelingen zo veel mogelijk kennis, ervaringen, perspectieven, belangen en creativiteit van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners betrokken zijn. De wijze waarop de participatie wordt georganiseerd kunnen we niet voorschrijven. De Handreiking helpt initiatiefnemers daarom op weg in het organiseren van een zorgvuldig participatietraject dat past bij de ontwikkeling en de omgeving.

Participatie

Naast de gemeentelijke ambtelijke organisatie heeft deze handreiking mede gestalte gekregen door inzet van de ODRA, de raadswerkgroep Omgevingswet, de raadswerkgroep Aan de slag met Burgerparticipatie, de VNG , het programma Aan de slag met de Omgevingswet en de gemeente Eindhoven. Daarnaast is de concept handreiking getest met verschillende initiatiefnemers om te kijken of dit instrument hen daadwerkelijk kan helpen met het organiseren van hun participatie. De handreiking is n.a.v. de verschillende overleggen aangepast en verbeterd.

Financiën

De kosten voor de ontwikkeling, implementatie en evaluatie van de handreiking zijn gedekt uit het budget voor de Omgevingswet. De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de uitvoering van de participatie. Als gemeente zijn we belast met het verder op weg helpen van initiatiefnemers en de toetsing of er voldoende aan participatie gedaan is. Vooralsnog verwachten we dat na de implementatie voor deze werkzaamheden geen extra middelen nodig zijn. Dit omdat we verwachten dat participatie later in het proces kan zorgen voor een soepelere afhandeling van de vergunningsaanvragen (zie ook argument 1.3). In de evaluatie (een jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet, naar verwachting medio 2023) bekijken we of deze verwachting juist is.

[3] Wanneer een ontwikkeling mogelijk wordt gemaakt met een aanpassing van het omgevingsplan is participatie straks onder de Omgevingswet een wettelijke vereiste. Het nader verplicht stellen van participatie is voor deze categorie dan ook niet nodig.

Uitvoering

Na vaststelling van de handreiking zetten we de volgende stappen:

Implementeren handreiking gemeente en ODRA (Q4 2021)
We zorgen dat de gemeentelijke organisatie en de ODRA kunnen werken met de handreiking en straks (na inwerkingtreding van de Omgevingswet) in staat zijn om aanvragen te toetsen aan de participatievereisten.

Aan de slag! (vanaf Q1 2022)
Vooruitlopend op de Omgevingswet gaan we alvast met de handreiking aan de slag. We verspreiden de handreiking met de nodige context onder initiatiefnemers en helpen hen op weg. Na inwerkingtreding van de Omgevingswet (naar verwachting op 1 juli 2022) toetsen we de aanvragen aan de participatievereisten. Participatie is vanaf dan (naast een toetsing aan de wettelijke regels en ons omgevingsbeleid) één van de beoordelingsregels. Bij deze toetsing staan de volgende vragen centraal: Wie zijn betrokken? Wat hebben participanten ingebracht? Wat is ermee gedaan? De handreiking is uiteraard ook uitgangspunt bij vergunningsaanvragen en planwijzigingen waarbij de gemeente zelf de initiatiefnemer is.

Voorbereiden raadsvoorstel verplichte participatie (Q1 2022)
We doen een voorstel voor een lijst met gevallen waarvoor we vinden dat participatie verplicht moet zijn. Het zal hierbij gaan om aanvragen die niet passen in het omgevingsplan. Bij het opstellen van deze lijst maken we gebruik van opgedane ervaringen. We zorgen ervoor dat deze verplichting direct vanaf de inwerkingtreding van de Omgevingswet geldt.

Evaluatie handreiking (Q3 2023 of een jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet)
We willen dat initiatiefnemers zo snel mogelijk met de handreiking aan de slag kunnen gaan. Vooral door te doen kunnen we leren en de handreiking en de wijze waarop we die gebruiken eventueel bijstellen. Denk hierbij aan de inhoud van de handreiking, de ervaringen met het werken met de handreiking en de gevolgen voor de capaciteit van onze organisatie. We gaan de participatietrajecten die gebaseerd zijn op deze handreiking ook volgen en evalueren, zodat we nieuwe inzichten mee kunnen nemen in onze werkwijze. Ook beoordelen we of we onze faciliterende rol ten aanzien van participatie met de bestaande middelen op een goede manier kunnen vervullen.
We informeren uw raad hierover.

Communicatie

We gaan ervoor zorgen dat het gedachtengoed uit de handreiking zo snel mogelijk gemeengoed wordt onder onze inwoners, ontwikkelaars, ondernemers en uiteraard onze eigen organisatie en de ODRA als voornaamste vergunningverlener. Dit doen we door:

- Internet
- Contactpersonen
- Persbericht
- Intake Loket- en Initiatiefberaad

Ook zal een kennisgeving van het vaststellen van de handreiking in het digitale gemeenteblad worden geplaatst.

Daarnaast zorgen we ervoor dat mensen van de gemeente Arnhem en de ODRA klaar zijn om vragen te beantwoorden over de handreiking en om mensen met (bouw)plannen op weg te helpen met het bepalen van de juiste participatievorm. Zie hiervoor ook de uiteenzetting van de stappen onder het kopje 'Uitvoering'.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Handreiking betrek de buurt bij uw bouwplan

RAADSVOORSTEL

Besluit van	28 september 2021
Zaaknummer	605108

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

Overwegende dat:

- participatie één van de uitgangspunten van de Omgevingswet is;
- de raad groot belang hecht aan het betrekken van inwoners en andere betrokkenen bij ruimtelijke initiatieven, groot en klein;
- hoewel de vorm waarin participatie plaatsvindt niet voorgeschreven kan worden, de raad het belangrijk vindt dat initiatiefnemers op weg geholpen worden met het organiseren van hun participatietraject;
- deze handreiking aangeeft welke vormen van participatie gevolgd kunnen worden om te kunnen komen tot een zo volledig mogelijke inventarisatie van belangen die door een (bouw)plan worden geraakt en er daarmee een zorgvuldig, weloverwogen besluit kan worden genomen over het plan.

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 28 september 2021, nummer 605108;

gelet op artikel 108, eerste lid van de Gemeentewet;

besluit:

1. De handreiking 'Betrek de buurt bij uw bouwplan' vast te stellen.

De griffier, De voorzitter,

Gemeente Arnhem